

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม แล้ววิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของชาวมอแกน โดยศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวมอแกนและอาศัยหลักการในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในด้านการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาเข้ามา เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกน ในจังหวัดพังงา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนชาวมอแกนในอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงาและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาวมอแกนโดยใช้แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพังงา ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกระบุรี ครูอาสาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน จำนวน 2 คน นายอำเภอกระบุรี สาธารณสุขอำเภอกระบุรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกระบุรี นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพังงา สมาชิกกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอำเภอกระบุรี นายกเทศมนตรีตำบลกระบุรี หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ กำนันตำบลเกาะพระทอง ตัวแทนชาวมอแกนที่หมู่เกาะสุรินทร์จำนวน 1 คน (ผู้นำหมู่บ้านซึ่งพูดสื่อสารภาษาไทยได้) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการบันทึกเสียงเรียบเรียงในเชิงพรรณนาและนำเสนอเป็นความเรียง ข้อมูลจากการสังเกต วิเคราะห์จากการสังเกตโดยใช้แบบสำรวจและการถ่ายภาพนำเสนอในเชิงพรรณนาประกอบภาพ ข้อมูลทั้งหมดนำมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของชาวมอแกนในแต่ละด้าน

1. สภาพทั่วไปทางด้านประชากร

ด้านจำนวนประชากร มีประชากรชาวมอแกน ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 174 คน แยกเป็นชาย 69 คน หญิง 105 คน

ด้านการแต่งกาย ลักษณะการแต่งกายเป็นการแต่งกายแบบดั้งเดิมที่ชาวมอแกนทั้งหญิงและชาย นุ่งผ้าถุงหรือผ้าขาวม้าเพียงผืนเดียว

ด้านภาษาชาวมอแกนที่หมู่เกาะสุรินทร์ส่วนใหญ่ใช้ภาษามอแกน ชาวมอแกนทั้งเด็กและผู้ใหญ่นิยมพูดภาษาของตนเอง ภาษาของชาวมอแกนมีเฉพาะภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน ลักษณะภาษาพูดของชาวมอแกนคล้ายกับภาษามลายู

ด้านลักษณะนิสัย ชาวมอแกนชอบอยู่กันอย่างสงบ รักพวกพ้อง ชอบอาศัยอยู่อย่างอิสระ ไม่ชอบคบค้าสมาคมกับคนแปลกหน้า ยึดมั่นในคำสอนของบรรพบุรุษ สุภาพ ซื่อสัตย์ ไม่ดูรักรักรรมาติและการร้องรำทำเพลง ชอบดื่มสุราและเล่นการพนัน (ไพ่)

สภาพทั่วไปของชุมชน หมู่บ้านชาวมอแกน ทุกครอบครัวปลูกบ้านอยู่ในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ มีบ่อน้ำสาธารณะที่มีน้ำให้ใช้ได้ตลอดปี และมีสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสาธารณประโยชน์อื่น ๆ คือ อาคารเรียนถาวรซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อยู่ที่ด้านหน้าหาดช่องขาด จำนวน 1 หลัง

ลักษณะที่อยู่อาศัยที่อยู่อาศัยของชาวมอแกน ลักษณะภายในบ้านโดยเฉพาะบ้านแบบกิ่งถาวรและบ้านแบบชั่วคราวนั้นไม่มีการแบ่งกันพื้นที่ภายในบ้านให้เป็นสัดส่วน บริเวณภายนอกบ้านแต่ละหลังไม่มีอาณาเขตที่แน่นอน ชาวมอแกนนิยมใช้บริเวณใต้ถุนและที่ว่างบริเวณบ้านเป็นที่ทิ้งขยะ เลี้ยงสัตว์ เล่นการพนัน (ไพ่) ดื่มสุราและประกอบอาหาร จากการสังเกตพบว่าไม่มีชาวมอแกนครอบครัวใดมีส่วนไว้ใช้ภายในบ้าน

2. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

สภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ มอแกนทั้งหมดมีงานทำ ลักษณะงานที่ทำคือ การจับปลามาขาย งามหอยมุก หอยดิบหอยนางรมและค้าขาย มอแกนกลุ่มนี้เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันและเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีมอแกนประกอบอาชีพในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เลย ทั้งนี้เพราะพวกเขาไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จากการสังเกตพบว่าครอบครัวมอแกนไม่มีครอบครัวใดปลูกพืชผักสวนครัวไว้สำหรับบริโภคภายในบ้านหรือเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ ไข่ตามใต้ถุนบ้าน ครอบครัวมอแกนส่วนมากใน 1 ครอบครัวจะมีผู้ประกอบอาชีพหลักอยู่เพียงคนเดียวคือ พ่อบ้าน ส่วนภรรยาและลูก ๆ นั้นจะเป็นเพียงผู้ช่วยซึ่งไม่สามารถหารายได้พอที่จะเลี้ยงครอบครัวได้ การประกอบอาชีพของมอแกนจะมีรายได้ที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะอาชีพจับปลาและงมหอยในทะเล ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับลมฟ้าอากาศ ตามปกติแล้วอาชีพที่มอแกนถนัดมากที่สุดคือ ทำการประมงโดยการจับปลา หาทอย แต่มีชาวบ้านบางคนไปประกอบอาชีพอื่น เช่น รับจ้างใช้แรงงาน ซึ่งเป็นการใช้แรงงานที่มีความสามารถพิเศษ เช่น การปอกมะพร้าวและรับจ้างแบกของ ทั้งนี้เพราะความจำเป็นคือช่วงฤดูมรสุมไม่สามารถออกหาปลาได้และเมื่อฤดูมรสุมผ่านไปมอแกนก็จะออกทะเลทันที ชาวมอแกนที่ประกอบอาชีพการจับปลาขาย มีเรือหาปลาแบบง่าย ๆ สำหรับมอแกนบางครอบครัวทำการค้าขายโดยซื้อของมาจากบนฝั่ง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคและบริโภค ที่จะขาดไม่ได้คือ สุราและบุหรี่ มีบางส่วนรับจ้างโดยการเป็นลูกจ้างทำความสะอาดอุทยานและขับเรือพานักท่องเที่ยวข้ามน้ำชมปะการัง

และมีการหารายได้เสริมโดยการสานเลื้อยหนามเคยเป็นของที่ระลึกและการทำเรือกำบังจำลองขายให้แก่นักท่องเที่ยว

3. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม

ประชากรชาวมอแกนโดยทั่วไปแล้วชาวมอแกนจะสมรสตั้งแต่อายุน้อย โดยเฉพาะผู้หญิงชาวมอแกนจะสมรสเมื่ออายุได้ประมาณ 14-15 ปี ส่วนผู้ชายจะสมรสเมื่ออายุได้ 16-17 ปี ในครอบครัวของชาวมอแกนจะยกให้ฝ่ายมารดาหรือภรรยาเป็นใหญ่ในครอบครัว การทำงานหากินในสังคมชาวมอแกนเป็นหน้าที่ของผู้ชายหรือผู้ที่สามเฒ่าเท่านั้น ผู้ชายชาวมอแกนออกไปจับปลาในทะเลเมื่อกลับมาในตอนเย็นหรือค่ำก็ต้องมาช่วยภรรยาทำงานบ้าน

สำหรับในเรื่องการใช้นามสกุลของชาวมอแกน ปัจจุบันชาวมอแกนที่หมู่เกาะสุรินทร์ใช้นามสกุล “กล้าทะเล” ทั้งหมด ชาวมอแกนมีครอบครัวขนาดเล็กและปานกลาง ใน 1 ครอบครัวจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูกเท่านั้น ชาวมอแกนส่วนใหญ่มีบุตร มีประมาณ 2-5 คน และพวกเขาจะจำได้แต่เพียงว่าตนเองมีบุตรกี่คน แต่จะไม่ทราบถึงวันเดือนปีเกิดของบุตร ทั้งนี้เนื่องจากชาวมอแกนไม่รู้หนังสือ เขียนหนังสือไม่ได้อ่านไม่ออก การนับวันของชาวมอแกนดูจากพระจันทร์และปีเท่านั้น ไม่มีการใช้ปฏิทินให้เป็นประโยชน์ เด็กชาวมอแกนที่มีวันเดือนปีเกิดที่แน่นอนคือเด็กชาวมอแกนที่คลอดจากสถานีนามัยเท่านั้น

4. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี

การนับถือศาสนา ชาวมอแกนทุกคนที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ไม่นับถือศาสนาใด ๆ แต่มีความเชื่อในภูตผีและวิญญาณของบรรพบุรุษ ชาวมอแกนส่วนมากยังเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์และโชคลาง ในการดำเนินชีวิตประจำวันจะผูกพันอยู่กับความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิม

ประเพณีที่สำคัญ ชาวมอแกนเป็นชนพื้นเมืองที่เร่ร่อนหาเลี้ยงชีพในทะเล ในปัจจุบันชาวมอแกนส่วนใหญ่ขึ้นมาสร้างบ้านเรือนอยู่บนบกและอาบน้ำจืดแทนน้ำทะเล อย่างไรก็ตามการเร่ร่อนไปในทะเลจำเป็นต้องอาศัยเรือเป็นพาหนะก็ยังคงมีอยู่เช่นเดิมชีวิตของชาวมอแกนจึงผูกพันกับเรือ ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งบ้านเรือนของเขา ชาวมอแกนจึงมีพิธีเกี่ยวกับเรือถึงปีละ 2 ครั้ง เรียกว่า “ประเพณีลอยเรือ”

5. สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัย และการรักษาพยาบาล

โรคที่ชาวมอแกนเป็นมากที่สุดคือ เก้ลิ้น เนื่องจากอาบน้ำแค่วันละครั้งหรือหลังจากกลับจากหาปลาในทะเลและเมื่อชาวมอแกนอาบน้ำเสร็จแล้วก็ยังนั่งเล่นนอนเล่นบนพื้นทรายหน้าบ้านซึ่งไม่สะอาด หลังจากนั้นก็เข้านอนโดยไม่ทำความสะอาดร่างกายอีกเลย สำหรับชาวมอแกนที่สูงอายุมักเป็นโรคหูอื้อ ตาฟาง เกิดจากการดำน้ำเป็นเวลานานซึ่งเป็นความสามารถพิเศษในการดำน้ำของชาวมอแกน

นอกจากนี้ยังเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังก็มีบ้าง เนื่องมาจากการดื่มสุราติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะเชื่อว่าสุราทำให้ไม่หนาวเวลาลงไปดำน้ำ ส่วนการคลอดบุตรนิยมคลอดกับหมอดำเยาในหมู่บ้าน

6. สภาพความเป็นอยู่ทางการเมืองการปกครอง

ด้านการปกครอง บุคคลที่ชาวมอแกนไปปรึกษา เมื่อชาวมอแกนเกิดปัญหา ชาวมอแกนส่วนใหญ่จะปรึกษาผู้อาวุโสและครูอาสาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน ในด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนคนไทย ชาวมอแกนไม่มีสิทธิ์ใด ๆ เนื่องจากไม่มีบัตรประชาชน ไม่มีเลข 13 หลัก แต่ในขณะนี้รัฐบาลกำลังดูแลในเรื่องนี้

สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของชาวมอแกน

การจัดการศึกษาให้กับชาวมอแกนในปัจจุบัน ไม่สามารถจัดการศึกษาในระบบได้เนื่องจากการจัดการศึกษาในระบบมีข้อจำกัดหลายประการ จึงจัดได้เพียงการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้น

การศึกษานอกระบบ

หลังจากอุบัติเหตุทางธรรมชาติคลื่นยักษ์สึนามิได้พัดถล่มโรงเรียนทำให้โรงเรียนพังเสียหายจนไม่สามารถบูรณะซ่อมแซมให้ใช้เป็นที่เรียนต่อไปได้ แต่ด้วยพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงห่วงใยเด็กและคุณภาพชีวิตของชาวมอแกนจึงมีรับสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (ปัจจุบันคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือ กศน.) จัดการศึกษาในรูปแบบที่ดำเนินงานในพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือ คือ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน” ขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2548 ขณะนี้มีอาคารเรียนถาวรจำนวน 1 หลัง มีครูอาสา จำนวน 2 คน คือ นายธีรยุทธ ตาหลีและนายชนะ แก้วกุดัง เปิดทำการสอน โดยแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ระดับอนุบาลมีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 39 คน ในระดับประถมศึกษาซึ่งเปิดทำการสอนตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีนักเรียน 21 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน นักเรียนพูดภาษามอแกนเป็นภาษาหลัก ครอบครัวอยู่ในพื้นที่มาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่ได้ย้ายมาจากเกาะอื่นและบางคนไม่เคยออกไปนอกเกาะ

หลักสูตร จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับชาวไทยมอแกน โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับชาวไทยมอแกนได้จากการศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในทุก ๆ ด้านตลอดจนสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของชาวไทยมอแกน แล้วนำมาจัดเป็นกลุ่มสภาพใหญ่ ๆ ได้ 6 กลุ่มสภาพ ผู้เรียนจะต้องเรียนกลุ่มสภาพพื้นฐาน 16 เรื่อง และเลือกเรียนกลุ่มสภาพอื่นๆ อีกไม่น้อยกว่า 45 เรื่อง ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนไม่ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงไว้ แต่ให้มีการพัฒนา
 สุขอนามัยที่ดีขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการบูรณาการเพื่อนำไปใช้กับชีวิตจริงเป็นการสอน
 จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งไกลตัวในลักษณะของการบูรณาการ โดยใช้ภาษามอแกนนำก่อนเพื่อให้ผู้เรียน
 เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ต่อไป ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วครูจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างภาษาและ
 ครูไม่จำเป็นต้องรู้ภาษามอแกนเชิงลึก แต่ต้องเข้าใจวัฒนธรรมชาวมอแกนเพื่อการจัดการเรียนการสอน
 ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ในระดับอนุบาลจะเน้นการเล่นมากกว่าการเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม
 ในระดับประถมจะใช้แบบเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือ (ตัวอย่างหนังสือในภาคผนวก) จัดการเรียนการ
 สอนสัปดาห์ละ 5 วัน ๆ ละ 5 ชั่วโมง จะเน้นวิชาการ ประมาณ 3 ชั่วโมง หลังจากนั้นจะเป็นการเรียนรู้
 นอกห้องเรียน เช่น การทำการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่ออาหารกลางวัน

การวัดผลประเมินผลและการจบหลักสูตร วัดผลสัมฤทธิ์โดยดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติ
 จริงของผู้เรียนโดยพิจารณาจาก ผลการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
 สังเกตการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผลงานการฝึกทักษะในกิจกรรมต่าง ๆ และเวลาพบกลุ่มและ
 ร่วมทำกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ สื่อที่ใช้เพื่อการเรียนรู้สำหรับหลักสูตรการศึกษานอก
 โรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อ.คุระบุรี จ.พังงา
 ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า หนังสืออ่านเสริมประสบการณ์
 โปสเตอร์ สื่อเทคโนโลยี ได้แก่ วิทยุสนั ชุดรับสัญญาณดาวเทียม สื่ออื่น ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อ
 ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรมหรือกระบวนการ เช่นการแสดงละคร บทบาทสมมุติ การสาธิต การ
 ทำโครงการ สื่อวัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์ เช่นหุ่นจำลอง เครื่องมือวิทยาศาสตร์

การศึกษาตามอัธยาศัย

นักเรียนได้รับความรู้แบบนอกโรงเรียนและตามอัธยาศัยที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจาก
 หลาย ๆ แหล่ง เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้าไปในพื้นที่ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
 เข้ามาให้ความรู้ด้านสุขภาพ มาตรวจสุขภาพ กำจัดเหาและให้อาหารเสริมแก่นักเรียน อุทยานแห่งชาติ
 ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในอุทยานก็ให้ความรู้
 นักเรียนบ้างในบางครั้ง ท้องถิ่นอำเภอมาให้ความรู้ในด้านสิทธิ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของชาวมอแกน
 นั้น ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการถ่ายทอดโดยบรรพบุรุษและครอบครัวมากกว่า
 อย่างอื่น การอบรมสั่งสอนของชาวมอแกนส่วนใหญ่เป็นการสอนให้รู้จักการดำรงชีวิตตามวิถีทาง
 ของชาวมอแกน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณี เด็กชาวมอแกนทั้งหญิงและชายจะถูกฝึกให้
 เรียนรู้ธรรมชาติ สอนให้รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ฝึกให้ว่ายน้ำ ดำน้ำ บั้งคับเรือ
 โดยเฉพาะเด็กชาวมอแกนผู้ชาย จะถูกฝึกให้รู้จักชีวิตสัตว์ทะเลและรู้จักใช้เครื่องมือในการจับสัตว์

เหล่านั้นเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ส่วนเด็กผู้หญิงจะได้รับการฝึกหัดเกี่ยวกับงานบ้าน เช่น การปรุงอาหาร การเลี้ยงดูเด็ก

ผลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคม พหุวัฒนธรรมจังหวัดพังงา สามารถสรุปสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 92.86 ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 ในด้านการศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 28.57

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เข้าใจว่าการจัดการศึกษาตลอดชีวิต คือ การศึกษาให้เปล่า ศึกษาตั้งแต่เกิดจนตายทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน ทุกสถานที่ทุกเวลา การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยเพราะเป็นการบูรณาการการศึกษาและวิถีการดำเนิน ชีวิตของชาวมอแกน ไม่อยากให้วัฒนธรรมบนพื้นราบเข้าไปกลืนวัฒนธรรมของชาวมอแกน ซึ่งเป็นการจัดเพื่อให้ชาวมอแกนสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ แต่ควรจัดให้เป็นรูปธรรมและเต็มรูปแบบ มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบชัดเจน รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับพื้นที่

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรเป็นหน่วยงานหลักและควรมีหน่วยงานอื่นมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล วิทยาลัยชุมชน สาธารณสุขอำเภอ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ สุรินทร์ กองทัพเรือ มูลนิธิต่าง ๆ เกษตรอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ พัฒนาชุมชน เป็นต้น

ความจำเป็นในการนำความคิดเห็นหรือความต้องการของชาวมอแกนมาใช้ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความจำเป็นมากที่จะต้องนำความคิดเห็นและความต้องการในการเรียนรู้ของชาวมอแกนมาเป็นตัวตั้งในการจัดการศึกษาเพื่อชาวมอแกนจะได้อยากเรียนรู้ตามที่พวกเขาต้องการและส่งผลถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาด้วย แต่ควรชี้แจงให้เขาเข้าใจถึงประโยชน์ที่เขาจะได้รับ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชาวมอแกน

จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจาก นโยบายการจัดการศึกษาตลอดชีวิตไม่ชัดเจน ขาดการประสานงานและการไม่เห็นความสำคัญกับการจัด

การศึกษาให้แก่ชาวมอแกน ส่วนใหญ่เป็นเพียงดูแลในส่วนที่ตนเกี่ยวข้องบ้างเล็กน้อยที่ไม่ใช่การจัดการศึกษาโดยตรง มีเพียงหน่วยงานเดียวซึ่งรับผิดชอบโดยตรงคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกระบุรี ซึ่งรับผิดชอบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชาวมอแกนในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์

การมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชาวมอแกน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้แก่ชาวมอแกน ภาครัฐควรมีนโยบายให้ชัดเจน มีการประสานงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นพื้นที่พิเศษ มีกรอบและภาระงานที่ชัดเจน มีการตั้งคณะทำงาน มีการร่วมประชุมวางแผน ปฏิบัติการร่วมกันตลอดจนประเมินผลร่วมกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

รูปแบบการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชาวมอแกน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการ โดยต้องประกอบด้วยจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน บุคลากรมาจากหลายสาขาอาชีพและควรเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องมอแกน จะเป็นการระดมสรรพกำลังทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวมอแกนให้ดีขึ้น

วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวมอแกนจะมีส่วนในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิถีชีวิต ความเป็นอยู่จะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษา เนื่องจากชาวมอแกนโดยพื้นเพเดิมเป็นชนเผ่า และมีภาษาที่ใช้เป็นภาษาของตนเอง มีเพียงภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน โดยนิสัยค่อนข้างรักอิสระ และไม่ค่อยรับอะไรง่าย ๆ ประกอบกับวิถีชีวิตที่ต้องทำมาหากินในแต่ละวัน มีอาชีพประมงเป็นหลัก ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ มีเพียงหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้นที่เห็นว่าไม่เป็นอุปสรรค เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์เดิมแต่บูรณาการให้เข้ากับเรื่องที่สอน

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเกิดจากการไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ปัญหาเรื่องปากท้องเด็กขาดสารอาหาร เรื่องการทำมาหากิน การไม่มีที่ดินทำกินและการได้รับสิทธิประโยชน์จากการเป็นคนไทย การมีสัญชาติไทย เรียนไปก็ไม่สามารถศึกษาต่อได้เนื่องจากไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่สามารถออกหลักฐานการจบการศึกษาให้ได้ แต่ในส่วนของผู้รับผิดชอบโดยตรงคิดว่าไม่มีปัญหาอื่น นอกจากด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ งบประมาณในการบริหารจัดการน้อยเกินไป เช่น ค่าเดินทาง ค่าขนส่ง

รัฐควรสนับสนุนเรือเร็วให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อสะดวกในการเดินทางไปตรวจเยี่ยม ขนส่ง อุปกรณ์การเรียนการสอนและอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนชาวมอแกน

**ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนใน
สังคมพหุวัฒนธรรม**

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดนอกระบบการศึกษานอกโรงเรียน และควรเพิ่มเนื้อหาในเรื่องที่จำเป็นที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวมอแกน นอกจากนี้ยังเห็นว่าควรให้ท้องถิ่นเข้าไปรับผิดชอบในระดับอนุบาล

**เนื้อหาที่ควรจัดเพิ่มเติมใน การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาว มอแกนในสังคมพหุ
วัฒนธรรม**

จากการสัมภาษณ์พบว่า เนื้อหาที่ควรจัดเพิ่มเติมควรจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น เกี่ยวกับการทำมาหากิน การทำอาชีพเสริม การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การท่องเที่ยว การบริการ การดูแลรักษาสุขภาพ การบีบการนวด การใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรค การเกษตรเพื่อยังชีพ การเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำเรือกำบังจำลอง การสานเสื่อ การรู้จักคุณค่าของธรรมชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการศึกษาให้แก่ชาวมอแกนควรยึดวิถีชีวิตซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของพวกเขาทั้งในด้านความเป็นอยู่ ความเชื่อ การแต่งกาย และพิธีกรรมต่าง ๆ แต่ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมบางเรื่องที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของพวกเขาในสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การบริการ การท่องเที่ยว การเป็นมัคคุเทศก์ การดำน้ำอย่างปลอดภัย เป็นต้น

รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

หลังจากได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของมอแกน ซึ่งได้มีการเสนอแนวคิดและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา อันนำมาซึ่งการนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ดังนี้

รูปแบบการจัดการศึกษา

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับชาวมอแกนเป็นการศึกษานอกระบบ โดยมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงาและควรจัดในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเหมือนเดิมและเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา องค์การ

บริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง ท้องถิ่นอำเภอ อุทยานแห่งชาติ มูลนิธิชัยพัฒนา เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ วิทยาลัยชุมชนและอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เข้ามาร่วมกันจัดการศึกษาให้กับชาวไทยมอแกนกลุ่มนี้ โดยเริ่มตั้งแต่มีการประชุม วางแผนการปฏิบัติงาน จัดสรรงบประมาณและสนับสนุนบุคลากรของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน

โครงสร้างการจัดการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันแบ่งนักเรียนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับไม่ได้แยกนักเรียนตามกลุ่มอายุ จึงควรแยกนักเรียนตามกลุ่มอายุ เนื่องจากเด็กในแต่ละกลุ่มอายุจะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ต่างกันซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

ระดับอนุบาลควรประสานงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยอาจจัดในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนตั้งอยู่ในตำบลเกาะพระทอง ซึ่งเป็นเขตการปกครองอยู่แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทองจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีการประชุมและวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกันทั้งในด้าน โครงสร้างหลักสูตร ครูผู้สอนและสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล

ระดับประถมศึกษาควรแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วงชั้น คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น นอกจากนี้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรออกหลักฐานการจบการศึกษาให้แก่นักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานในการศึกษาต่อและเพื่อเป็นหลักฐานในการประกอบอาชีพ

หลักการและจุดมุ่งหมาย

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนได้จัดการศึกษาเพื่อให้ชาวมอแกนใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร โดยการ อ่าน เขียน ฟัง พูด ในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะเพิ่มเติมในการใช้ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์เบื้องต้นตามเนื้อหาสาระในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกนและเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสุขอนามัย อาชีพ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวไทยมอแกน ตลอดจนปลูกฝังและพัฒนาความเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ แต่เนื่องจากโรงเรียนและสังคมต้องพึ่งพาอาศัยกัน จึงควรพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society Model) ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและเข้าใจสังคม ตลอดจนได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วสังคม

ที่นักเรียนอยู่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่แล้ว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ซึ่งนำเอาวัฒนธรรมในแต่ละด้านเข้าไปในขณะที่ยังไปท่องเที่ยวในหมู่บ้านชาวมอแกน โดยนักเรียนชาวมอแกนอาจจะรับวัฒนธรรมเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัว

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน ควรขยายการจัดการศึกษาอย่างน้อยให้เด็กจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนักเรียนจะได้ไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นให้จบการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งยังต้องมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้ความรู้แก่นักเรียนอีกด้วยและเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และเป็นการกำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เพื่อตอบสนองต่อหลักการตามวรรค 1 ของมาตรา 8

โครงสร้างหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาสำหรับชาวมอแกนควรใช้หลักสูตรเดิม คือ หลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกนสำหรับชาวไทยมอแกน โดยนำมาจัดเป็นกลุ่มสภาพใหญ่ ๆ ได้ 6 กลุ่มสภาพ ประกอบด้วย กลุ่มสภาพสุขอนามัย กลุ่มสภาพทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชน กลุ่มสภาพอาชีพ กลุ่มสภาพขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และกลุ่มสภาพการเป็นพลเมืองดี ผู้เรียนจะต้องเรียนกลุ่มสภาพพื้นฐาน 16 เรื่อง และเลือกเรียนกลุ่มสภาพอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า 45 เรื่อง จึงจะถือว่าจบหลักสูตรกลุ่มสภาพพื้นฐาน นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสภาพต่าง ๆ แล้ว ควรเพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วน เป็นการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ผสานความรู้ที่เป็นสากลและเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตนเองและผู้อื่นด้วยจึงควรจัดแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society Model) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายวัฒนธรรมซึ่งในชีวิตประจำวันของชาวมอแกนที่สัมผัสกับสภาพนี้อยู่แล้ว เนื่องจากสภาพที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าไปท่องเที่ยวในเกาะ ดังนั้นจึงควรเพิ่มเนื้อหาหลักสูตรในเรื่องต่อไปนี้

1. การฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา ให้จัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างครูและประสานกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ บางทีอาจจะมีนักท่องเที่ยวที่อยากพักอยู่ที่เกาะโดยไม่ต้องจ่ายค่าที่พักเป็นเวลานาน ๆ ซึ่งเขาอาจจะมีจิตอาสาในการสอนภาษาให้แก่เด็กชาวมอแกนก็ได้
2. การเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ ประสานงานกับเกษตรอำเภอเพื่อมาให้ความรู้ในเรื่องการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในชีวิตประจำวัน
3. การกีฬา ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อจัดหาอุปกรณ์กีฬาและผู้ฝึกสอน
4. หลักสูตรอาชีพพระยะสั้น ประสานงานกับวิทยาลัยการอาชีพ เพื่อจัดทำหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพซึ่งในฤดูมรสุมชาวมอแกนไม่สามารถทำอาชีพประมงได้

อีกประการหนึ่งเพื่อให้ผู้หญิงชาวมอแกนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จากการที่ได้สังเกต ผู้หญิงส่วนใหญ่จะดูแลลูกอยู่ที่บ้านและใช้เวลาว่างเล่นการพนัน(เล่นไพ่)อยู่ใต้ถุนบ้าน จึงควรช่วยกันเพื่อหารายได้เสริมมาเลี้ยงครอบครัวและเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น เช่น งานฝีมือ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้นำมอแกนพบว่า บนเกาะมีดินเตยซึ่งสามารถนำมาสานเป็นเสื่อหรือวัสดุอื่น ๆ ได้ มอแกนผู้ชายก็สามารถทำเรือก่าบางเป็นอาชีพเสริมได้แต่ต้องมีหน่วยงานเข้ามาให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง

5. การอนุรักษ์ธรรมชาติ ประสานความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จากการสัมภาษณ์หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ทางอุทยานได้มาให้ความรู้แก่ชาวมอแกนในเรื่องดังกล่าวอยู่บ้างแล้ว

6. การท่องเที่ยว ฝึกอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ การดำเนินอย่างปลอดภัย การแสดงพื้นบ้าน

7. การใช้คอมพิวเตอร์

8. ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพ การเป็นพลเมืองของประเทศ

9. ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์

ควรนำเนื้อหาเหล่านี้ออกมาทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กระบวนการเรียนการสอน

การจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนเน้นการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้แต่ปรับเปลี่ยนจากวิถีชาวประมงให้มาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับบริการและการท่องเที่ยว เน้นการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมในปัจจุบัน และเน้นการบูรณาการเพื่อนำไปใช้กับชีวิตจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบและควรเป็นโครงงานที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

สื่อที่ใช้เพื่อการเรียนรู้สำหรับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อ.คุระบุรี จ.พังงา ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือค้นคว้า หนังสืออ่านเสริมประสบการณ์ โปสเตอร์ สื่อเทคโนโลยี ได้แก่ วิดีทัศน์ ชุดรับสัญญาณดาวเทียม สื่ออื่น ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรมหรือกระบวนการ เช่นการแสดงละคร บทบาทสมมุติ การสาธิต การทำโครงงาน สื่อวัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์ เช่นหุ่นจำลอง เครื่องมือวิทยาศาสตร์ ควรใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังต้องตั้งทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยนำสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่มาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนการสอน

ครูผู้สอน

การจัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับชาวมอแกนนั้น ครูผู้สอนเป็นครูซึ่งฝังตัวอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่แรกจึงทำให้สะดวกในการทำงาน สามารถประสานกับชุมชนได้ดี ในขณะนี้ ครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเป็นครูอาสา มีเพียง 2 คนคือ นายธีรยุทธ ตาหลิและนายชนะ แก้วกุดังหน่วยงานต้นสังกัด ควรพัฒนาครูทั้งสองท่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในเรื่ององค์ความรู้ เทคนิควิธีการสอนและการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ และที่สำคัญควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากคุณครูทั้งสองท่านไม่ได้จบการศึกษาในสายวิชาชีพครู นอกจากนี้ ควรประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมจัดการเรียนการสอน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพะล่องควรสนับสนุนครูผู้สอนในระดับอนุบาล เป็นต้น

การวัดผลประเมินผลและการจบหลักสูตร

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนประเมินผลผู้เรียนโดยดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียนโดยการประเมินตามสภาพจริง มีเวลาพบกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และควรออกหลักฐานการจบการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

ผลผลิตทางการศึกษา

ในด้านผลผลิตทางการศึกษาควรคำนึงถึงด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพทางการศึกษา นักเรียนต้องอ่านออกและเขียนได้ตามพัฒนาการในแต่ละระดับชั้น มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ และพื้นฐานความรู้ในสาระตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษผู้ไม่รู้หนังสือชาวไทยมอแกนและใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างง่าย ๆ ได้
2. แนวทางในการประกอบอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจัดเนื้อหาบางส่วนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพของมอแกนในบริบทของพวกเขาในกรณีที่ไม่ได้เรียนต่อ
3. การดำรงชีวิตในสังคม นักเรียนชาวมอแกนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยยังคงอัตลักษณ์เดิมไว้
4. โอกาสการศึกษาต่อ นักเรียนชาวมอแกนไม่มีโอกาสเนื่องจาก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนไม่สามารถออกหลักฐานทางการศึกษาให้แก่เด็กได้ เนื่องจากเด็กไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องทะเบียนราษฎรควรเข้ามาดำเนินการให้มอแกนทุกคนมีบัตรประชาชน

การอภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชาวมอแกนในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดพังงา ควรจัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดการศึกษาในรูปของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งนอกจากจะจัดการสอนเป็นกลุ่มสภาพแล้วเนื้อหาที่ควรเพิ่มเติมซึ่งอาจจะมิอยู่ในกลุ่มสภาพต่าง ๆ แล้วมาจัดเป็นกิจกรรมเสริมหรือหลักสูตรท้องถิ่น คือ การฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ การกีฬา การอนุรักษ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยว ฝึกอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ การดำเนินอย่างปลอดภัย การแสดงพื้นบ้าน การใช้คอมพิวเตอร์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพ การเป็นพลเมืองของประเทศ ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์และ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌฐธิดา จันทรมณี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ การนำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับชาวอุรกลาไว ” ซึ่งเป็นมอแกนเผ่าหนึ่งอาศัยอยู่ในแถบจังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสตูลและมีสภาพวิถีชีวิตใกล้เคียงกับชาวมอแกนที่หมู่เกาะสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบให้กับชาวอุรกลาไวสำหรับหลักสูตรสายสามัญ ต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของชาวอุรกลาไวในปัจจุบัน ได้ผสมกลมกลืนกับชาวไทยทั่วไป โดยเนื้อหาหลักสูตรที่ควรจัดให้แก่ชาวอุรกลาไวในแต่ละจังหวัดมีดังนี้ เนื้อหาหลักสูตรที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ/หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรจัดหรือควรประสานงานให้เกิดการจัดให้กับชาวอุรกลาไวในจังหวัดกระบี่ ภูเก็ต และสตูล ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยเพื่อการติดต่อสื่อสาร หลักสูตรสายสามัญระดับ ม.ต้น การฝึกอบรมการดำเนินอย่างปลอดภัย การฝึกอบรมภาษาต่างประเทศและมัคคุเทศก์ งานที่เกี่ยวกับศิลปะการแสดงพื้นบ้านการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด การป้องกันโรค เช่น โรคมาเรียม โรคเอดส์ และโรคติดต่ออื่นๆ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัยผลกระทบจากภาวะโลกร้อน การคัดแยกและกำจัดขยะจากครัวเรือนความรู้ด้านการหาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เทคนิคและวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับการรวมกลุ่มและจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ความรู้เรื่องการถือครองกรรมสิทธิ์ความรู้เรื่องการเสียภาษี ความรู้ด้านสิทธิ และเสรีภาพในการเป็นพลเมืองของประเทศ

ครูผู้สอนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเป็นครูที่มีความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวมอแกน ซึ่งครูอาสาทั้งสองคนเข้าไปฝังตัวอยู่ในชุมชนมอแกนจนกลายเป็นที่ไว้วางใจของชาวมอแกน ในส่วนของการพัฒนาครูควรพัฒนาครูทั้งสองท่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในเรื่ององค์ความรู้ เทคนิควิธีการสอนและการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ และที่สำคัญควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิตและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อ

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร พงษ์กัสนนันท์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารจัดการศึกษาต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชูธิดา จันทรมณี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ การนำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรกลาไว้อยู่” ในด้านครูผู้สอน พบว่า ด้านผู้สอน ผู้สอนควรเป็นชาวอุรกลาไว้อยู่ หรือเป็นคนในพื้นที่ ผู้สอนควรทำความเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวอุรกลาไว้อยู่ ทั้งสภาพในอดีตและสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน รวมถึงต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนชาว อุรกลาไว้อยู่ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชาวอุรกลาไว้อยู่ ผู้สอนควรเข้าใจความแตกต่างทางชาติพันธุ์และไม่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้เรียนที่เป็นชาวไทยทั่วไปกับชาวอุรกลาไว้อยู่ โดยต้องยอมรับและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะนิสัยเฉพาะของชาวอุรกลาไว้อยู่และหาวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนที่เป็นชาวอุรกลาไว้อยู่เข้าใจง่าย นอกจากนี้ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกับชาวอุรกลาไว้อยู่ รวมทั้งควรเป็นผู้มองโลกในแง่ดี สำหรับการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรกลาไว้อยู่ ในจังหวัดภูเก็ตนั้น นอกเหนือจากลักษณะของผู้สอนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับตนเองกับผู้เรียน โดยการทำความรู้จักกับผู้เรียนเป็นการส่วนตัว ติดต่อบุคคลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ สอบถามทุกข์สุข และให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาทั้งเรื่องการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และสำหรับชาวอุรกลาไว้อยู่ในจังหวัดกระบี่นั้น นอกเหนือจากลักษณะของผู้สอนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้สอนควรมีความรู้และความชำนาญในเรื่องที่สอน โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรศึกษาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานให้ผู้มีความชำนาญนั้น ๆ นั้นเข้าไปเป็นวิทยากรในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับชาวอุรกลาไว้อยู่

การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าการจัดกระบวนการการสอนเน้นการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงไว้ ควรปรับเปลี่ยนจากวิถีชาวประมงมาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับบริการและการท่องเที่ยวและเน้นการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมในปัจจุบันปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการเพื่อนำไปใช้กับชีวิตจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการสอนแบบโครงงานเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบและควรเป็นโครงงานที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชูธิดา จันทรมณี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ การนำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรกลาไว้อยู่” พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรกลาไว้อยู่ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนควรปรับให้เข้ากับวิถีชีวิต

สภาพ ปัญหา และความต้องการของชาวอุรูกลาไว้อยู่ โดยผู้สอนและผู้เรียนที่เป็นชาวอุรูกลาไว้อยู่ต้องมีการหารือ ทำความตกลงถึงรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความสะดวกและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันของผู้เรียนที่เป็นชาวอุรูกลาไว้อยู่โดยกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ/หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรจัดหรือควรประสานงานให้เกิดการจัดให้กับชาวอุรูกลาไว้อยู่ควรมีทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัด ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรจัดให้กับชาวอุรูกลาไว้อยู่ ควรเป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยการให้โอกาสผู้เรียนแต่ละคนได้นำความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่มีอยู่มาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและต้องเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ/หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรจัดหรือควรประสานงานให้เกิดการจัดให้กับชาวอุรูกลาไว้อยู่ในจังหวัดภูเก็ต ควรเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการวางแผนและทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนต้องใช้กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้วางแผนและคิดอย่างเป็นระบบไว้ หรือจะต้องสอดแทรกเทคนิคเหล่านี้ไว้ในกิจกรรมที่จัดขึ้น ส่วนในจังหวัดสตูลนั้น ที่ตั้งของชุมชนชาวอุรูกลาไว้อยู่ตั้งอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวกทำให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปอย่างยากลำบาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพิจารณางบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบในพื้นที่ที่มีความยากลำบากดังกล่าวตามสภาพจริงเป็นกรณีๆ ไป เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถเกิดขึ้นได้จริง และผู้สอน/หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบให้กับชาวอุรูกลาไว้อยู่ในจังหวัดสตูลต้องปรับวิธีการเรียนการสอนให้สามารถยืดหยุ่นได้ตามข้อจำกัดดังกล่าว ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเนื้อหาหลักสูตรอื่นๆ ควรเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

สื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า ควรใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และนอกจากนี้ยังต้องดึงทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยนำสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่มาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐริดา จันทรมณี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ การนำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรูกลาไว้อยู่ ” พบว่าด้านสื่อการสอนต้องใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนการสอนที่ กสน. มีอยู่แล้วอย่างเพียงพอทั้ง สื่อที่เป็นเอกสารและหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นวีซีดีดีวีดีทำอาชีพ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ คือหาแนวทางหรือปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าถึงศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมสื่อเหล่านี้ เพื่อให้ชาวอุรูกลาไว้อยู่เข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้ง่ายมากขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากการเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังต้องมีการดึงทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยนำสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่มาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาความเหมาะสมจากเนื้อหาวิชา

การวัดผลประเมินผลและการจบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน ประเมินผลผู้เรียนโดยตรวจสอบผลการปฏิบัติจริงของผู้เรียนโดยการประเมินตามสภาพจริง มีเวลาพบกลุ่มและร่วมทำกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และควรออกหลักฐานการจบการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีธิดา จันทรมณี (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ การนำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับชาวอุรักลาโว้ย” พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลในด้านการวัดและประเมินผลนั้น ควรยึดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแต่ต้องให้ความสำคัญกับสภาพความเป็นจริงและวิถีชีวิตของชาวอุรักลาโว้ยให้มากที่สุด โดยการปรับวิธีการในการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาประเมิน เช่น การให้นายจ้างของผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งในการประเมินผู้เรียนนั้น ควรมีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ ควรมีการทำความเข้าใจกับผู้เรียนว่าการวัดประเมินในแต่ละครั้งนั้นเป็นการวัดและประเมินเพื่ออะไร มีวิธีการวัดอย่างไร และมีเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร โดยการวัดและประเมินผลควรเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียน และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงตนเองเพื่อให้ตนเองวางแผนในการเรียนได้อย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นชาวอุรักลาโว้ยในจังหวัดกระบี่นั้น ควรมีการพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน สภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้การประเมินผลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงดังกล่าวมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกน

หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานความร่วมมือกันเพื่อดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนให้มีศักยภาพ ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชาวมอแกนให้พึ่งตนเองได้ เป็นศูนย์กลางในการเตรียมนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อให้มีความรู้ ความสามารถในการงานพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของชาวมอแกน เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นในเกาะ เป็นแหล่งวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชาวมอแกน
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนจัดทำโครงการให้เด็กเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนท้องถิ่นของตน
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนเป็นศูนย์ประสานงานและร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านในการเป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อแจ้งประกาศข่าวต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านความรู้ที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การดำรงชีวิตและการเมืองการปกครอง
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมอแกนระดมทรัพยากรในพื้นที่เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน เช่น คนตรีพื้นบ้าน ศิลปะการแสดงของเผ่ามอแกนหรือพานักเรียนออกไปนอกเกาะเพื่อเรียนรู้

โลกภายนอก และนำผลงานนักเรียนออกไปสู่สายตาสาธารณชน เช่น ภาพวาด งานประดิษฐ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ผลงานและความสามารถของนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถของนักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของชาวมอแกนในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา